

Lägerbålssånger

Lägerbålssånger	1
Mail den 22 februari, 2008 11:29 PM från Sarah Billengren	1
GS svarade den 23 februari 2008 11:49	1
GS vidarebefordrade härefter den 23 februari 2008 11:55 mailen till SAMS, Gerd och Pliiiggis och skrev	1
Håj skrev den 23 februari 2008 16:30 till Sarah	2
Mail till GS från Sarah den 23 februari 2008 19:30	2
GS svarade den 23 februari 2008 22:28	2
Mail den 25 februari 2008 09:43 från Kerstin Nordström till Håj och Sarah, kopia till GS, SAMS, Gerd och Pliiiggis	2
Mail den 23 februari 2008 19:40 från Sarah till Håj	2
Mail den 27 februari 2008 15:09 från Håj till Sarah, kopia till GS mfl.	3
Mail sen 12 mars 2008 från Sarah till GS	3
Mail den 13 mars 2008 08:59 från GS till Sarah	3
Mail den 13 mars 2008 19:22 från Sarah sasseking@hotmail.com till GS	3
Mail den 16 mars 2008 17:49 från GS till Sarah, kopia till Håj	3
Mail den 19 mars 2008 10:45 från Sarah till GS	4
Mail den 21 mars 2008 12:21 från GS till Sarah	5

Mail den 22 februari, 2008 11:29 PM från Sarah Billengren

Jag heter Sarah Billengren och är senior i Kristina scoutkår i Jönköping. Jag håller på med ett skolprojekt där jag forskar i lägerbålssånger. Vet du möjligtvis när "Trampa på gasen" och "temperaturen" är ifrån? Vad heter upphovsmännen? (Text- eller musikförfattare till "Trampa på gasen" heter H. Book - är sången från början utländsk?)

Om du inte kan hjälpa mig, vet du någon som är duktig inom det området eller var man kan få reda på det?

GS svarade den 23 februari 2008 11:49

För dagen kan jag nog inte hjälpa Dig med några säkra uppgifter. Jag minns båda sångerna mycket väl från unga dagar och har en allmän känsla av att de dök upp omkring 1950. I vart fall var, såvitt jag minns, "Trampa på gasen" aktuell vid förbundsägret på Ävatyr 1950. Det skulle kunna stämma med namnet på upphovsmannen H.Book. Jag är naturligtvis inte helt säker, men han skulle kunna vara identisk med en bekant från den tiden, ledaren i scoutkåren Vikingarna i Stockholm Holger Book (född troligen 1915/20 och död i början av 1980-talet).

I förbundsarkivet på Kjesäter har vi en stor samling sångböcker. Den skulle förmodligen vara en guldgruva för Dig att gräva i, om du har möjlighet att komma dit och forska någon gång, när någon i arkiv- och museikommittén är där. Annars skall jag ta mig en titt i samlingen när jag själv kommer dit nästa gång, vilket dock inte blir förrän den 16-19 mars.

Jag vidarebefordrar även Dina frågor till mina kamrater i arkiv- och museikommittén. Kanske någon av dem har några uppgifter i sina privata samlingar.

GS vidarebefordrade härefter den 23 februari 2008 11:55 mailen till SAMS, Gerd och Pliiiggis och skrev

Jag har fått nedanstående förfrågan från Sarah Billengren och skickat henne nedanstående preliminära svar. Det är alltså frågan om två av våra mest slitstarka lägerbålssånger. Har någon av er möjligen tillgång till gamla sångböcker eller annat som kan bidra till att hjälpa henne vidare. I annat fall får hon väl vänta tills jag varit på Kjesäter och forskat. Såvitt jag

hittills vet har ingen av er bokat in er för besök där innan jag kommer dit den 16 mars (jo, Lennart och Mats kommer ju dit någon dag dessförinnan).

Håj skrev den 23 februari 2008 16:30 till Sarah

Bara en liten komplettering till vad Georg har skrivit till dig tidigare. Jag råkade ha minnesboken från Ävatyr-lägret 1950 till hands. Där står på ett ställe:

"... då Långa Lassot, jägaren, nybyggaren, blå hajkaren lancerar Ävatyrs örhänge. 'Trampa på gasen och lätta ankar...' blir en upptakt till de kommande lägerdagarnas hajker, seglingar, äventyr."

Det stärker intrycket att sången skrevs just till det lägret. Dessutom förefaller det rimligt med tanke på rimmen. "...sätt in under pannan fyr." skulle ju rymma mycket prydligt, om den ursprungliga slutraden löd "... dra vi ut, dra vi ut till Ävatyr".

Men mer konkret information har inte heller jag till hands just nu.

Mail till GS från Sarah den 23 februari 2008 19:30

Nu blev jag jätteglad, tack så jättemycket för din hjälp!

Vet du när arkivet på Kjesäter är öppet för besök och när någon i arkiv- och museikommittén är där?

Det var en till sång jag glömde fråga om igår, det var "Blåhajk-sången". Vad jag vet så är den från 1953, men vet du möjligtvis upphovsmannen till den?

GS svarade den 23 februari 2008 22:28

Arkivet på Kjesäter hålls öppet för besök enbart när någon från kommittén är där. Nästa inbokade besök blir den 16-19 mars, då jag själv arbetar där. Sedan har jag en period inbokad den 11-16 april. Sedan blir den en paus till början av juni, preliminärt den 7-14. I övrigt händer det då och då att en eller ett par från kommittén vistas där 1-2 dagar i stöten. Men några sådana besök finns inte inbokade för närvarande.

Blå Hajksången är från 1948. Texten skrevs av Jalle Wrangle. Den har sedan omarbetats en eller ett par gånger. Det finns en del skrivet om den i den minnesskrift, som föreningen Scoutmuseets vänner gav ut till 50-årsjubileet 1998 med vår nuvarande ordförande i museistyrelsen Hans-Åke Jansson som redaktör.

Mail den 25 februari 2008 09:43 från Kerstin Nordström till Håj och Sarah, kopia till GS, SAMS, Gerd och Pliiggis

Jag har inte bokat något besök på Kjesäter och kommer inte heller att vara där den 16-17 mars. Men om jag får tid att åka dit någon dag så hör jag av mig.

Mail den 23 februari 2008 19:40 från Sarah till Håj

Tack så jättemycket för hjälpen, det var superbra information!

Så den ursprungliga slutraden löd "... dra vi ut, dra vi ut till Ävatyr"? Varför tror du den har ändrats till "...dra vi ut, dra vi ut på äventyr" ?

Mail den 27 februari 2008 15:09 från Håj till Sarah, kopia till GS mfl. Jag vet inte säkert att slutraden löd "...Åvatyr". Det var en slutsats. Om den stämmer, så är det ju ganska naturligt att texten efter lägret ändrades till "...äventyr" för att göra sången mera allmänt användbar.

Du ville också ha info om Blå Hajk-sången. Jag har ett par överex av den jubileumsskrift om hajken, som jag skrev för några år sedan. Om jag får din adress, kan jag skicka ett till dig. Där står en del även om sången, precis som Georg berättat för dig. (Jag förutsätter då att du själv är gammal Blå Hajkare, annars skannar jag bara de sidor som handlar om själva sången och skickar via e-post. Vi ska inte avslöja för mycket i förväg!)

Mail sen 12 mars 2008 från Sarah till GS

Jag tror tyvärr inte att jag har möjlighet att åka till Kjesäter när ni ska träffas där till helgen, men jag skulle jättegärna gjort det. Arbetet som jag håller på med ska vara inne v.14 så det börjar brinna lite i knutarna. Om ni hinner skulle jag vara jättetacksam om ni ville ta er en titt i de gamla sångböckerna åt mig, och gärna skicka över (om det går) kopior eller scannningar på det som är intressant.

Mail den 13 mars 2008 08:59 från GS till Sarah

OK. Jag försöker hinna med att ta en titt på söndag. Skicka mig för säkerhets skull Din postadress, så sänder jag kopior av sådant som jag hittar.

Mail den 13 mars 2008 19:22 från Sarah sasseking@hotmail.com till GS

Jättesnällt! min adress är: Sarah Billengren, Adolf Fredriksvägen 11, 554 66 jönköping

Mail den 16 mars 2008 17:49 från GS till Sarah, kopia till Håj

Nu är jag på Kjesäter och har gått igenom större delen av vårt förråd med sångböcker. Jag har tagit en del kopior åt Dig och skickar dem med gamla kära ångposten, så Du bör kunna ha dem om ett par dagar. Här kommer nu lite kommentarer till materialet.

Varken "Temperaturen" eller "'Trampa på gasen" finns i några sångböcker före 1950, såvitt jag kan se. "Temperaturen" dyker upp första gången 1954 medan "'Trampa på gasen" helt klart skrevs till Åvatyr-lägret 1950. Jag har tidigare berättat för Dig om Holger Book, som både komponerade och skrev texten till "'Trampa på gasen". Jag har sedan stämt av med en kamrat, som kände Holger väl och som är alldeles övertygad om att vi har hittat rätt person. Holger tillhörde på sin tid de glada gitarrspelarna inom Scoutkåren Vikingarna i Stockholm.

När det gäller "Temperaturen" finns det märkligt nog inga uppgifter om varken författare eller kompositör.

En gemensam sångbok för Sveriges flick- och pojkscouters gavs ut första gången 1948 och kom sedan i nya upplagor 1954, 1960 och 1965. Jag har gått igenom alla fyra och bifogar kopior med utdrag från dem. Dessutom har jag tagit kopior ur några andra sångböcker som publicerats till olika storläger och därigenom bör kunna tillerkännas en viss "status" när det gäller allmän vederhäftighet. Rent allmänt kan jag konstatera att båda sångerna nog ganska snart blev så väl etablerade att det ansågs onödigt att ta med dem i böcker och häften. En annan intressant iakttagelse är att man av och till ändrat i texten, särskilt när det gäller "Temperaturen". Att "'Trampa på gasen" fick justerad text ganska snart efter Åvatyr har vi ju pratat om tidigare. Som Du ser av kopiorna ändrade man dock på flera ställen i texten allteftersom tiden gick.

Några kommentarer till bilagorna:

1948. Ingen av de båda sångerna finns med här. Jag har enbart kopierat försättsblad och inledning.

1950. Den officiella sångboken till Ävatur, där sången heter "Släpp på gasen". "Temperaturen" finns inte med.

1951. Blåhajksångboken. Båda sångerna finns med. "Släpp på gasen" i oförändrat skick, "Temperaturen" inledd med ett "Ja". (Däremot finns inte någon av de särskilda Blå Hajksångerna med här.)

1954. Andra upplagan av Scoutsånger. Nu har "Släpp på gasen" fått justerad text på ett par punkter och "Temperaturen" gjort sig av med det inledande "Ja".

1955. Midnattssolslägret (ett av årets sex landsdelsläger). "Trampa på gasen" finns inte med. "Temperaturen" har fått en ny inledning.

1959. Myggan Hubert, en åtminstone "halvofficiell" sångbok. "Trampa på gasen" finns inte med. "Temperaturen" har åter fått en liten justering i texten + förslag till kompletterande lustigheter.

1960. Tredje upplagan av Scoutsånger. Båda sångerna finns med.

1965. Fjärde upplagan av Scoutsånger. Endast "Trampa på gasen" finns med.

1967. Jamboreesånghäftet. Nu är endast "Temperaturen" med. Ny liten justering i texten.

1972. Snapphanedistriktets miniorsånger. Nya små justeringar och tillägg i "Temperaturen". Även "Trampa på gasen" har justerats - de fulla seglen har nu blivit svällande!

Blå Hajk sången har vi väl talat tillräckligt om tidigare. Om jag förstått det rätt har Hans-Åke skickat Dig en del material om den. Det går nog inte att komma så mycket längre här. Jag har tittat igenom en del Blå Hajk-material i arkivet men utan nämnvärd framgång. Vad jag fick fram var tre odaterade blad, som jag kopierat och skickar Dig. Det enda jag med någorlunda säkerhet försäkra om dem är att de nog är från senast 1960. Helt klart är under alla förhållanden att den första varianten av sången skrevs till den första hajken, som gick 1948 i Småland och Jämtland.

Lycka till med Ditt författande. Det skall bli spännande att se vad Du kommer fram till. För självklart hoppas jag att Du vill skicka ett exemplar av Din skrift till arkivet, när den blivit färdig. Enklast är att skicka den hem till mig, adress Georg Sterzel, Hagagatan 17 D, 113 47 Stockholm.

Mail den 19 mars 2008 10:45 från Sarah till GS

Nu har jag fått brevet, det var jättebra information!

Vet du varför sångtexterna har ändrats de senaste 50 åren? T. ex ord har ändrats eller kastats om. Varför har olika sångböcker olika versioner av sångerna?

Om Trampa på gasen: Är tilläggsversen "E´ni med, vi är med..." något som har lagts till senare, är det en helt annan sång?

En sista fråga: Varför tror du att kårer sjunger olika textversioner av sångerna? Vad jag har fått fram hittills är 1. Någon uttråkad kårmedlem har hittat på extraverser. 2. Småord ändras eftersom sångerna lärs ut via muntlig tradition. 3. , vilket leder till min första fråga.

Tack än en gång så mycket för hjälpen!

Mail den 21 mars 2008 12:21 från GS till Sarah

Ja, det här var ju lite att fundera över. Men jag tror att det finns några ganska enkla svar på Dina frågor.

1. Som Du säger själv så lärs sångerna ut genom muntlig tradition. Oavsiktligt råkar man då ändra eller lägga till ett eller annat ord. Det är samma fenomen som jag själv råkat ut för många gånger. Jag har lärt mig en dikt, läst den utantill i flera år och råkar sedan slå upp den igen i originalkällan. Bara för att upptäcka att originalet har en annan lydelse på en eller annan liten punkt.

2. Det finns alltid "lustigkurrar" som roar sig med att ändra i texterna och sjunga egna varianter. Ibland lyckas de så väl, att deras nya version blir så etablerad att den hamnar i någon sångbok. Ett typexempel på sådana lustigheter (som jag dock inte har sett i någon sångbok) är det tillägget till andra raden i "Trampa på gasen", där man sjunger "sätt under pannan fyr" för att sedan tillägga "fem, sex". Tillägget passar bra in i rytmen. Kanske är detta något som bara förekommer i Stockholm?

3. Många med mig tycker att det idealiska lägerbålskonceptet (till skillnad från t.ex. Allsång på Skansen) bygger på att alla kan texterna utantill och att man därför kan hålla ett högre tempo. Det blir inga onödiga pauser mellan sångerna. En skicklig ledare fyller bara på med en ny sång, när den första är klar. Jag tror att detta kan vara förklaringen till kopplingen mellan "Trampa på gasen" och "E'ni med, vi är med..." I varje fall i min föreställningsvärld är det frågan om två helt skilda sånger, som man så småningom har tagit för sed att sjunga i omedelbar anslutning till varandra. Bruket har sedan spritt sig i vida kretsar, och så har någon sångboks författare fått för sig att föra ihop de båda sångerna till en enhet.

4. Din teori att någon uttråkad kårmedlem har hittat på extraverser stämmer säkert i många fall.

5. Slutligen. Precis som Du säg använder sig kårerna av olika sångböcker. Det har ju under årens lopp blivit oerhört mycket enklare att mångfaldiga texter, så behovet av en enhetlig sångbok för hela den svenska scoutrörelsen har minskat avsevärt i förhållande till hur det var för 50/60 år sedan. Sedan är det utan tvivel så att olika ansvariga utgivare av sångböcker har en ganska begränsad respekt för originaltexter och ofta helt blankt struntar i hur dessa kan ha sett ut från början. Man skriver helt enkelt ned sångerna såsom man kommer ihåg dem eller så som man själv är van att sjunga dem. Ett typexempel på sådant är de olika små variationerna på "Temperaturen".